

DİRİLEN İSKELET

1946

Hüseyin Rahmi Gürpınar 1864-1944

KİŞİLER

Tayfur Paşa soyundan ve varlıklı bir aileden gelmektedir. Eğitilidir. Farklı kültürleri tanıma imkanı olmuştur. Yaşadığı toplum içinde farklı görünen, eleştirilen alışkanlıkları ve düşünceleri vardır. Siyasal Bilgiler bölümünden mezundur ama memurluk yapmak istememiştir. Banu'ya o zamana kadar hissetmediği şekilde aşık olur.

Nasıra Tayfur'un konağında evlatlık olarak yaşayan bir hizmetçidir. Güzel bir Tatar kızıdır. Tuhaf tavırlarından ve falcı gibi söylediklerinin çıkmasından dolayı konakta ve çevrede akıl sağlığı yerinde olmayan, perilerin üzerinde hâkimiyet kurduğu bir kız gibi görülmektedir. Tayfur'a aşiktir. Konakta bir paşa kızı gibi eğitim görmüştür.

Ferhat Doktor olan Ferhat, Tayfur ile yakın arkadaştır. Ona her konuda destek olur ve her zaman arkadaşının yanındadır.

Banu Banu, Didon Sıtkı Paşa'nın kızıdır. Fakat ailesi eskisi gibi varlıklı değildir. Cevri ile yakın ilişkileri vardır fakat Tayfur'un ilgisini de görmezden gelmez. Amerikan okulunda okumuştur.

Cevri Cevri, Banu'nun çocukluktan yakın arkadaşıdır. Sonra da birbirlerine aşık olmuşlardır. Sanat ile ilgilenmektedir ve parasızdır.

ÖYKÜ

Gizemli mezarlık ziyaretleri Tayfur ve Ferhat'ın zaman zaman gecenin bir vakti, bisikletlerini ve çantalarını alarak mezarlıklara gitmeleri mahallede dikkat çekmektedir. Mahalleli onlar hakkında birçok dedikodu üretmiştir. Hatta mahallenin imamı, mahallede türbesi olan ermişin rüyasına girdiğini, mezarlıklarda ölüleri rahatsız eden bu adamları uyarmasını istediğini söyleyerek mahallenin saygın gençlerinden bu konuda yardım istemiştir. Nihat, Sadi ve Feyzi olanları çok merak ediyor, kaç zamandır takip halinde ne işler döndüğünü anlamaya çalışıyorlardı. Bir gece üçü birlikte gizlice Tayfur ve Ferhat'ı yine takip ederler ve bu kez bu takibi sonuna kadar götürmeye niyetlenirler. Mezarlık korkularıyla, onları tedirgin eden durumlarla baş etmeye çalışacaklardır. O gün mezarlıkta korkudan ödleri kopacak sahnelere şahit olurlar. Tayfur ve Ferhat, mezarlıkta kemikleri karıştırıyor, sebebini anlayamadıkları bir araştırtma yapıyorlardı. Karanlıktan acı kahkahalar ve yanıp sönen şimşek gibi ışıklar görünür. Ürkütücü baykuş sesleri ve dört ayaklı, boynuzlu bir şeye benzetemedikleri bazı varlıklar da dikkatlerini çeker. Başlarında kovuk olan üç iskelet, ilerideki bir mezarın yüksek duvarından kefenlenmiş şekilde başlarını çıkarmıştır. Tayfur ateş etse de bir şey olmamış, sinir bozucu kahkahalar devam etmiştir. O gün Tayfur korkudan bayılır. Ferhat onu ayıltmaya uğraşırken adamlar onlara görünmeden olay yerini terk eder.

Tayfur ve Ferhat hakkındaki dedikodular Ertesi gün dedikodular yayılır. Güya Ferhat ve Tayfur ölümler tarafından çarpılmıştır. İkisinin de kolu bacağı kırıktır. Üç arkadaş artık meraklarına yenik düşer. Tayfur'un konağına bir kart gönderirler. Bir şekilde dün akşamki bazı olaylara şahit olduklarını, olayların gidişatını çok merak ettiklerini ve izin verirlse onları ziyaret edip bazı sorular sormak istediklerini yazarlar. Tayfur olumlu cevap gönderir. Tayfur onları kabul ettiğinde Ferhat ile karşılıklı yataklarda uzanıyordu. Birinin kolu, diğerinin bacağı sarıdır. Açık açık meraklarını söyleyip, olanları sorarlar. Tayfur kimsenin onları çarpmadığını, panik yapıp, karanlıkta düşüp bir yerlerini çarptıkça bu hale geldiklerini anlatır. Herhangi bir kırıkları da yoktur. Tamamen bilimsel bilgiye inanan ve bu tür inançları hurafe olarak değerlendiren Tayfur mezarlıkta gördüğü iskeletler yüzünden bayılmasına hayıflanıyor, boş bulunduğu için birden sınırlarının boşaldığını iddia ediyordu. Ona göre gördükleri onlarla alay eden veya uğraşan bir insanın düzeneğinden başka bir şey değildir. Fakat bunu öğrenmek için olayın üstüne de gidecektir. Mezarlıklara gitme sebebini de gelenlere anlatır.

Mezarlık ziyaretlerinin sebebi Yıllar önce, Paris seyahatinde bir evde kulübenin içinde bekçi gibi bekleyen bir iskelet görmüştür. Elinde kum saati vardır ve insanlara ders veren bir de not vardır. Bu parçaya hayran kalmıştır. Çıkış noktasını da öğrenmiştir. Avrupa'da bir mezarlık kilisesinin bahçesinde

kırmızı bir kulübe de aynı böyle bir iskelet vardır. Kilisenin papazı bu kulübede gen bir kızla gizlice sevişiyordu. Bir gün iskelet dile gelip onlara günahlarından dolayı saldırmıştır. Genç kız korkudan ölmüş, papaz çıldırmıştır. İnanişe göre bu iskelet bulunduğu yerin namusunu koruyordur. Sanata, tarihe, antikaya çok meraklı olan ve konağı zevkle döşenmiş olan Tayfur aynı kulübe ve iskeleti kendi evinde bir köşeye yapmak istiyordu. Fakat ülkesinde iskelet edinebileceği bir yer yoktur ve bunu ancak yıllar önce ölmüş insanların kemiklerini birleştirerek yapabileceğini düşünmüştür. Yoksa yasalarla başı belaya girebilecektir. Doktor Ferhat da ona destek oluyordu. Birbirine uyumlu ve tam sayıda kemikle bir iskelet oluşturmak içinde birçok mezarı kazıp kemikleri incelemek durumunda kalmışlardır. Ama eksik olan çok az kemik kalmıştır. Nihat, Sadi ve Fevzi bir sonraki mezarlık ziyaretlerinde onlarla geleceklelerini ve bu iskelet olayınca yanlarında olup olanları çözmek istediklerini söylerler. Tayfur bunda sakınca görmez, hatta kalabalık olmanın daha iyi olacağını düşünür.

Dirilen iskeletlerin gizemi Hepsi birlikte sözleştikleri gibi mezarlığa giderler. Önceki sefer çakan şimşeklerin, görülen iskeletlerin yerlerine bakarlar ama ipucu bulamazlar. Yaptıkları tüm saygısız konuşmalara ve davranışlara rağmen iskeletler görünmez. Cuma gününe denk gelen kandil gününü seçerek tekrar mezarlığa giderler. Nihayet kahkahalar, ışıklar, başı sarıklı ve kefenli iskeletler görünür. Tayfur karanlıkta denk getirerek onların fotoğrafını çekmeye çalışır. Bir de etrafta sayıca çok, bazıları sakallı, dört ayaklı, kefiyeli varlıklar dolaşıyordu. Tayfur bu kez gerçekten kararlıdır ve cesur davranır. Garip varlıklardan birinin fotoğrafını çekmek ister. Yakınlarında olduğunu anlayınca birini vururlar ve Tayfur korkusuzca peşinden gider. Onun başına örtü geçirilmiş bir keçi olduğu anlaşılır. Bacağından vurulmuştur. Hemen iskeletlerin oraya gidilir. Tayfur ve Ferhat artık bunun bir oyun olduğundan emindir. Ama Fevzi hala korku ve endişe içindedir. Bir süre sonra iskeletler ortadan kaybolur. Yaralı keçiye bıraktıkları yerde değildir.

Penceredeki kadının söyledikleri Sabah olmak üzeredir ve mezarlıkta vakit geçirirler. Mezarlığın aşağısındaki evlerin oraya giderler. Pencereden bakan, yaşlı ve garip görünen bir kadın ile sohbet ederek ağzından laf almaya çalışırlar. Kadın kendi hayat hikâyesini anlatırken arada ağzından laf almaya başarırlar. Birkaç ev ötede, bir paşa kızının oturduğunu, arkadaşlarıyla bahçede sürekli eğlendiğini ve birkaç kez birbirini kovalayan kefenli iskeletlerin Banu'nun evinin bahçesine girdiğini gördüğünü anlatır. Zaman zaman diğer komşusu da keçilerini akşamları mezarlıkta otlatmak için çıkarıyordu. Tayfur, söz konusu olayların bu Paşa kızı etrafında döndüğünü düşünür ve gidip konuşmak ve bazı ipuçları almak için kapıyı çalmaya karar verir. Kızın ve arkadaşlarının bu tiyatroyu çevirmelerinin sebebini anlamak niyetindedir. Bu düşüncesine arkadaşlarını inandırmak için kanıt gösterir. Keçinin başından aldığı örtü altın işlemeli ve üzerinde İngilizce 'Kadın erkeğe eş olmak için doğmuştur, esir olmak için değil' yazıyordu. Bu mahallede bu örtüye sahip olabilecek tek kişi o kızdır. İçlerinden en yakışıklı ve etkileyici görünen kişinin gitmesi gerektiğini söyler. Elbette bu Tayfur'dur. Arkadaşları onu mezarlığın orada bekleyecektir.

Tayfur, Banu'ya aşık olur Tayfur kapıyı çalar ve küçük hanımı görmek istediğini söyler. Arap bir dadı kapıyı açmıştır ve her çağırının küçükhanımı göremeyeceğini söylerken kız yukarıdan aşağı iner ve konuşmayı kabul eder. Tayfur kızın güzelliği karşısında büyülenir. Olanı biteni kıza anlatarak ağzından laf almaya çalışır. Direkt olarak ondan şüphelendiğini söylemez ama bazı şeyleri ima eder. Keçinin kafasından çıkardıkları örtü bir masa örtüsünün parçasıdır ve üzerinde İngilizce olarak kadınları yücelten bir yazı yazıyordu. Tayfur penceredeki kadından aldığı bilgilerle, bu mahallede bu örtüdeki yazıyı anlayacak, bunu örtüye işleyecek ve böyle bir örtüye sahip olabilecek eğitimde ve zenginlikte tek insan Banu olduğunu düşünüyordu. Yoksul bir mahalledir. Banu örtünün onun olduğunu kabul eder, kömürlükte ve kapının önünde kurukafalar ve sarıklar görüldüğüne dair dedikoduları da duymuştur. Fakat bunlarla bir ilgisi olmadığı konusunda net konuşur. Tayfur kızla arasını bozmamak için üstüne gitmez. Oluşturmaya çalıştığı iskelet ile ilgili hikayeyi öğrenen Banu tamamlanmışta görmek isteyeceğini söylemiştir. Tayfur, Banu'yu zamanı geldiğinde evinde ağırlama daveti ile oradan ayrılır. Mezarlıkta onu bekleyen arkadaşlarına hiçbir ipucu bulamadığını, bunlarla zaman kaybetmek istemediğini ve gerekli tüm kemikleri toplayabildiği için artık bu konu ile işinin bittiğini söyler. Herkes ondaki tuhaflığı fark eder. Gerçekten de Tayfur fena halde aşık olmuştur ve artık Banu'dan başka bir şey düşünmüyordu.

Tayfur yeni kanıtlar bulur Tayfur istediği gibi doktor ile birlikte iskeleti oluşturur ve vidalar ve aynı Avrupa'da gördüğü evin salonundaki gibi bir kulübeye yerleştirerek aynı yazıyı yazar. Mahallede bu durum yine eleştiri ve dedikodu ile karşılaşılır. Fakat Tayfur umursamaz. Dayanamayarak dadının evine gidip Banu'yu bizzat davet etmeye karar verir. Gittiğinde dadı onu sıcak şekilde karşılar. İlk gelişinde onu Banu'nun çocukluk arkadaşlarından biri sanmış, dadısı hakkında sohbet etmiş ve selam göndermiştir. Banu'yu gelip aldıklarını, ablasının yanında olduğunu söyler. Zaman zaman dadının

yanına kaçıyor, onun evinde arkadaşlarıyla eğleniyor, rahatına bakıyordur. Baskıyı sevmeyen, eğlenceye düşkün bir kızdır. Tayfur gitmişken dadının ağzını arar. Banu'nun ilk geldiği gün yanında kız arkadaşlarının olduğunu, hepsinin o gün yataktan çıkamayacak kadar bitkin olduklarını, eve bir sandığın içinde kurukafalar saklayıp uğursuzluk getirmemesi için sandığı açmayıp kimseye bahsetmemesi gerektiğini tembihlediklerini öğrenir. Tayfur bir yolunu bulup kömürlükteki kurukafalara bakar. Kocaman hac işaretine benzesin sopalar da vardır. Kurukafaları bunların üstüne koyup, kefeni geçirip düzen kurduklarını anlar. Artık o oyunu oynayan kişinin Banu ve arkadaşları olduğuna emindir ama hala bunun sebebinin çözmemiştir. Kömürlükte çöp kutusunda Banu'nun buruşturulmuş resmini ve bir de Cevri isimli birinden ona yazılıp parçalanarak atılmış notu bulur. Resmi ve notu gizlice alır. Banu'ya iskeletin bittiğine ve artık istediği zaman ziyarete görmeye gelebileceğine dair not yazar. Adresini bırakır. Dadı'ya Banu gelince ona vermesini tembihleyerek evden ayrılır.

Tayfur'un hayal kırıklığı Evde bulunduğu notun parçalarını birleştiren Tayfur, Cevri ile aralarında bir aşk olabileceğini sezinler. Ama dadı akraba olduklarını söylemiştir. Yine de kıskançlık içinde kıvrır. Günlerce Banu'dan haber bekler ama gelen mektupların hiç biri ondan değildir. Kara sevdaya düşmüş gibi ne uyuyabiliyor, ne yemek yiyor, ne de eski zevklerini ve eğlencesini sürdürüyordur. Ferhat onu düşüştüğü bu durumdan ve Banu'nun aşkından kurtarmaya çalışsa da yaptıkları da söyledikleri de bir işe yaramaz. Bir gün Ferhat kafasını dağıtmak için Tayfur'u gezmeye çıkarır. Tayfur günün sonunda ne yapıp edip Ferhat'ı kandırır ve dadının evine uğrar. Banu'nun bıraktığı notu okuyup okumadığını, ona bir haber bırakıp bırakmadığını öğrenmek ister. Dadı, Banu'nun geçen gün yine arkadaşları ile geldiğini, notu Cevri ile beraber okuyup güldüklerini ve sonra Banu'nun notu parçalayıp attığını söyler. Tayfur hayal kırıklığına uğrar ve mutsuz olur. Kafası iyice karışır.

Nasıra ve Tayfur'un konuşması Nasıra ise daha fazla dayanamayarak Tayfur ile konuşmak ister. Onu konağın karanlık, kimsenin dolaşmadığı, mezarlığa bakan her zamanki yerinde beklediğini yazdığı ve duygularını anlattığı bir not bırakır. Tayfur, Banu hayatına girmeden önce Nasıra işini çözmek için yanına gider. İlk önce annesinin evliliklerine izin vermediğini ve Paşa kızı ile evlenmek için onu zorladığı yalanını uydurur. Nasıra onu atlamaya çalıştığını anlar. Evlilik vaadini yerine getirmesini beklemediğini, tek bir dileği olduğunu söyler. Evlenmek ve yer değiştirmek istemiyordur. Ölene kadar bu konakta kalmasına izin vermesini ve evlenmesi için baskı yapmamasını ister. Acı çekerek işlediği günahı arınacaktır. Tayfur kabul eder. Nasıra, Banu ile ilgili görüş hissettiklerini de Tayfur'a aktarır. Tayfur, normalde bu tür şeylere inanmasa da aşk onu her türlü umut ve inanca muhtaç etmiştir. Nasıra, Banu'yu tarif eder ve isminin bazı harflerini tahmin eder. Sevdığı kadınla sonunda evleneceğini ama bu evliliğin ihanetle ve büyük felakete sonuçlanacağını söyler. Tayfur içinse sonu umurunda değildir, sadece kavuşmayı arzuluyordur. Cevri ile ilgili sorular sorar. Kız, Cevri ile aralarında bazı duygular olduğunu ama daha fazlasını söyleyemeyeceğini anlatır. Bir hafta içinde ikisi Tayfur'u ziyarete gelecektir diye de ekler. Son olarak Tayfur'dan arada bir salondaki iskeletin yanına gitmek için izin ister. Onunla konuştuğunu iddia eder. Tayfur kızın yarı deli olduğunu düşünerek sakınca görmez ve izin verir.

Nasıra'nın iskeletle görüşmesi Tayfur beklerken gümlerini yine mutsuz ve umutsuz geçirir. Fakat bir gün Banu'dan mektup gelir. İki kere daveti ile ilgili eve ziyarete gelip onu sorduğu için geç de olsa davetini kabul etme cesaretini bulduğunu yazmıştır. Ziyaret edeceği günü ve saati bildirmiştir. Cevri isimli akrabasının da ona eşlik edeceğini yazmıştır. Tayfur çok sevinir. Cevri'yi umursamaz. Geleceği gün ve saatin gelmesini zar zor bekler. Gelmelerinden bir gün önce salonda otururken Nasıra gelir ve Tayfur hemen kulübenin arkasına gizlenir. Nasıra kulübeye girerek iskeletle birlikte oluyor gibi sesler geliyordu. Sonrasında da onunla konuşur. Fakat iskeletin söyledikleri duyulmaz. Sadece Nasıra'nın sözleri duyulmaktadır. Sabahında gece olanları düşünen Tayfur hemen iskeletin yanına gider ve onu kontrol eder. Dün gece işittiği kemik seslerine ve Nasıra'nın iskeletin yanına girmesi rağmen iskelette hiçbir sorun, deformasyon yoktur. Banu'nun gelme saatinin yaklaşmasıyla Tayfur bu konudan uzaklaşır. Geldiğinde arkadaşı doktor da Tayfur'un yanındadır. Konuşmalardan Banu'nun kadın hakları ve evlilikte kadınların değişen şartları konusunda hassas olduğu anlaşılır. Cevri ise gün boyunca sessizce onlara eşlik eder. Bu görüşme sonrasında başka günlerde Tayfur ve Banu görüşürler.

Banu ve Cevri'nin ilişkisi Banu ve Cevri ilk gençlikten beri birlikte vakit geçiriyordur. Hayalleri, zevk aldıkları şeyler ortaktır ve birbirlerine âşıktırlar. Fakat ikisinde de para yoktur ve istedikleri hayatı yaşayamıyorlardır. Banu Tayfur'un ona sağlayacağı imkânların farkındadır ve lüks içinde yaşamak istiyordur. Mezarlıkta kurdukları o düzenek mezarlıkta hazine arayanlarla ilgili duydukları söylentilerdendir. Onları korkutup hazineye konmak niyetindeyken arkasından iskelet olayı çıkmıştır. Böylece Cevri ile lüks içinde aşk yaşama hayalleri gerçekleşmeyecektir.

Banu'nun planı Tayfur ona evlenme teklif etmiştir. Banu, ona ne cevap vereceğini, kimi tercih edeceğini bir an bilemez. Cevri artık bu durumdan huzursuzdur. Tayfur ile evlenirse öleceğini, bunu asla kaldıramayacağını söyler. Banu'nun ise aklına bir fikir gelir. Tayfur ile evlenecek ve onun imkânları içinde Cevri ile yaşayacaktır. Toplumun ahlak, gelenek kuralları içinde düşünmenin gereksizliğini fark eder. İkisinden birini tercih etmek zorunda hissetmez. Tayfur göstermelik kocası olacaktır. Bu duruma Cevri ilk kan büyük bir tepki ile karşı çıksa Banu kendisinden ayrılırsa yaşayamayacağını bildiği Cevri'ye rest çeker ve onu bir şekilde ikna eder.

Banu'nun evlilik şartı Tayfur evlilik teklif ettiği Banu'nun cevabının evet olduğunu öğrenince mutluluktan havalara uçar. Banu tek bir şartı olduğunu söylediğinde tüm servetinin onun emrinde olduğunu, istediğini yapabileceğini söyler. Etrafın ne dediği ile hiçbir zaman ilgilenmeyecek, bir gün Banu ile ilgili bir şüphesi olursa gelip onunla konuşacak ve ona güven duyacaktır. Banu, Cevri ile birlikte büyüdüğünü, onun kimsesiz ve yoksul biri olduğunu, evlenene kadar onlarla yaşamasını istediğini de söyler. Tayfur hiç düşünmeden kabul eder. Koca konakta ona da bakmanın zor olmayacağını düşünüyordur.

Alışılmışın dışında balayı Evlenirler ve balayına yurt dışına giderler. Fakat Cevri'de onlarla gelir. Hatta aynı odada hep birlikte yatıyorlardır ve karı koca yalnız başlarına sohbet etme imkânı bile bulamıyorlardır. Tayfur bu duruma bozulmaya başlar ve Banu, Cevri'nin zayıf karakterli olduğunu, yalnızlığın ona kendini kötü hissettireceğini ve kendini öldürebileceğini söyler. Tayfur ile bu yüzden birkaç kez gerginlik yaşarlar. Cevri'de bir yandan Banu'yu kocasından kıskanıyor ve her fırsatta Banu'ya aşkını ilan ederek sorun çıkarıyordu. Tayfur, Banu ile onlara garip bir şekilde eşlik eden süt kardeş eşliğinde balayı yaptıktan sonra İstanbul'a dönerler.

Tayfur ve Banu'nun evliliği İstanbul'a dönünce Cevri, Tayfur ve Banu'nun birlikte olmalarına engel olamaz. U durum karşısında iyice kendini içkiye verir ve sınırlı bir hal alır. Tayfur'da karısını süt kardeşine ayırdığı aşırı zamandan dolayı fazlasıyla kıskanıyordu. İkisinin ilişkisi dikkatini çeker ve araştırma yapar. Akraba olmadıklarını hatta on iki yaşına kadar birbirlerini tanımamış oldukları sonrasında dost olduklarını öğrenir. Ama bu bilgiyi kullanamaz. Banu rest çekip evi terk ederse onusuz yapamayacağını hissediyordu. Fakat ıstırapının arttığı bir dönem Banu ile başka bir şeyi bahane ederek atışır. Banu Cevri ile beraber evi terk eder ve annesinin evine gider. Tayfur bir hafta sonra pişmanlık ve özürler eşliğinde Banu'yu eve gelmeye ikna eder. O günden sonra Banu ve Cevri ilişkisi daha farklı bir hal alır. Daha özgür, daha uzun saatler baş başa kalırlar ve artık sınır tanımazlar.

Nasıra, Tayfur'u uyarır Nasıra bir gün Tayfur ile konuşmaya gelir. Tayfur onu da görmek istemiyordu ve ters konuşur. Nasıra iskeletin onu uyardığını, artık evin içinde yaşanan bu utanmazlığa müdahale edeceğini söylemiştir. Bugüne kadar Tayfur'un bir şeyler yapmasını beklemiş ama Tayfur yapmadığı için bu durum karşısında aciz kalarak acı çekmesini istemiştir. Ama artık Tayfur'un sessizliğine ve diğerlerinin edepsizliğine tahammülü kalmamıştır. Bununla ilgili bir cezası vardır. Nasıra Tayfur'u bu cezadan kurtarmak için elinden geleni yaptığını, yapacağını söyler. Tayfur Nasıra'nın kıskançlıktan iyice delirdiğini düşünür ve söylediklerini önemsemez. Nasıra'yı başından savacak cümleler kurar.

Salondan gelen sesler O gün Tayfur hastalanır. Ateşi çok yüksektir. Cevri hastalandığında başından ayrılmayan, deli divane olan karısı onun yanında çok az kalıp, endişelenmiş gibi yapıyor, sonra kocasını evin hizmetçilerine bırakıyordu. Ferhat muayene için Tayfur'un yanına gelir. Tayfur sayıklıyordu. Rüyasında iskeletin Banu'yu öldürdüğünü görür ve bağıarak uyanır. Ama uyandığında bir şey hatırlamaz. O an ev sallanır. Deprem oldu zannederler. Fakat çığlıklar da duyarlar. Hemen evin odalarına bakarlar. En son salondan değişik seslerde kahkaha sesleri gelir. Salona koşarlar. Bütün elektrikler yanıyor ve eşyalar devrilmiştir. Banu ve iskelet yan yana yatıyordu. Cevri ve Nasıra ise başuçarlarında kahkahalarla ağlıyorlardı.

Banu'nun ölümü Doktor ve Tayfur şaşkınlık içindedir. Nasıra'ya neler olduğunu sorarlar. Nasıra anlatamayacağını, utanç verici şeyler olduğunu söyler. Tayfur anlatması için ısrar eder. İskeletin de zaten anlatmasını istediğini söyleyerek Nasıra olanları anlatır. Karanlık oda da iskeletle tatlı tatlı konuşurken Cevri ve Banu'nun odaya girdiğini ve bunun üzerine hemen saklandığını söyler. Cevri gülererek doğrular. Cevher ve Banu konuşup öpüşürken odada birden deprem olduğunu anlatır. Cevri iskeletten tedirgin olsa da Banu deprem olduğunu söyleyerek iskelete inanmadığına dair cümleler söylemiştir ve iskelete meydan okumuştur. Tekrar öpüşmeye başladıklarında iskelet yerinden kalmış ve karşısına geçmiştir. Hepsi çığlık içindeyken birden odayı duman kaplamıştır. Ayıldığında Nasıra herkesi bu durumda bulmuştur. Cevri Nasıra'nın anlattıklarını doğrular. İskelet ona saldırmıştır ama

ona vurarak elinden kurtulmuştur. Ferhat Cevri'nin bakışlarından tımarhanelik olduğunu düşünür. Banu'yu uzun uzun muayene eder ve öldüğünü Tayfur'a bildirir. Asıl durumun otopsi ile anlaşılacağını söyler. İskeleti incelediğinde ise bazı kemiklerinin kırıldığını, parmak kemiklerinin döküldüğünü görür.

TEMALAR

Batıl inançlar Batıl inançlar toplumda kolaylıkla yayılmakta, inançtan geldiği için ispata çok gerek duyulmadan kabul edilip insanlara korku salmaktadır. Akla yatkın olmasa da halk inanmaya meyillidir ve yanlısamalar, farklı yorumlanan olaylar zamanla ve kulaktan kulağa başka bir hal alarak gerçekliğine inanılır duruma gelmektedir.

Aşk Aşk insanı çaresiz ve aciz bırakan, hissedenin kendini kolay kolay kurtaramadığı ve çaresinin bulunamadığı bir duygudur. Romandaki karakterler aşk yüzünden kıskançlık, ihanet, aldanma ve çaresizlik gibi olumsuz durumlarla baş etmek zorunda kalmıştır.

Fantastik unsurlar Romanda Tayfur'un konağında, kulübede duran iskelet, Nasıra ile iletişime geçiyor, onunla birlikte oluyor ve öykünün sonunda Banu ve Cevri'ye günahkarlıkları yüzünden saldırıyordu. Gerçekten uzak, fantastik durumlar bu şekilde kendini göstermektedir.

Batılılaşma Öykü, batılılaşmanın ve modernleşmenin yanlış anlaşıldığına dair bir eleştiri niteliğindedir. Batılılaşmak, modernleşmek romandaki bazı karakterler tarafından ahlaki sorumluluklardan ve toplumun geleneklerinden tamamen farklı olarak algılanmaktadır. Bu durumun da trajik sonuçları olmuştur.

KARAKTER ANALİZİ

Tayfur (Kültürlü)

Karakter Tayfur, sorumluluk sahibi olmayan, kafayı taktığı her işte sonuna kadar giden biridir. Annesi tek çocuğu olan Tayfur'u şımarık şekilde, her isteğini gerçekleştirerek büyütüştür. Aileden zengin olduğu için rahatlıkla her yeri geziyor, ilgi duyduğu ne varsa zaman ayırabiliyordu. Bilime önem veriyordu ve akıl ve mantık dışı durumlara pek inanmaz. Yenilikçi ve modern düşünceli olduğu görülmektedir. Eğlenceyi sever. Banu'ya olan aşkı onu kıskanç, pasif ve zayıf biri haline getirmiştir. Banu onun zaafi olmuştur. Ona tutulmuş ve kıskançlıkla mutsuz günler geçirmiştir.

Aktivite Tayfur farklı ülkeleri gezmeyi, farklı kültürleri tanımayı sevmektedir. Antikaya ve farklı ülkelere has figürleri toplamaya meraklıdır. Zevk sahibidir ve dekorasyondan anlamaktadır. Eğlenmeyi sever. Son zamanlarda kulübe içindeki iskeleti evinde dekoratif olarak kullanmak için doktor arkadaşı ile sık sık mezarlıkta kemik aramaktadır.

ÖRNEK ANILAR

Gerçekçi Tayfur batıl inançlara, söylentilere fazla inanmıyor mantığını kullanarak olayları değerlendiriyordu. İskelet oluşturmak için kemik topladığını ve evinde sergileyeceğini duyan Fevzi, İtalya'da mezarlık kilisesinde meydana gelen dirilme olayının başına gelmesinden korkup korkmayacağını sormaktadır. "Neden korkacağım? İskeletin dirilmesinden mi? Tuhaf söylüyorsunuz beyefendi. İtalya'daki olay şüphesiz bir masaldır. Böyle boş şeylere insan kulak assa doğru ve gerçeğe karşı fikirlere yenilerek hareketlerini sınırlandıra sınırlandıra küskütük bir budala olur. Aşıkların kucaklaşmalarından kırğınlık duyarak ölü dirilmez beyefendi..."

Aşık Tayfur Banu'ya tutulur ve onun aşkından gözü hiçbir şey görmez. Nasıra onun geleceğine bakmış, Banu ile evleneceğini ama bu evliliğin büyük bir felaketle sonuçlanacağını söylemiştir. "Tayfur, Banu'ya bir hafta, bir gün, bir saat malik olsun da isterse sonra kıyamet kopsun... Hikmetullah Paşa'nın oğlu hep Banu'ya sahip olmanın değişmez isteği ve fikri etrafında dönüp dolaşıyor, bu ülküye erişme sevinciyle her belaya göğüs germeyi büyük bir mutluluk biliyordu."

Vefasız/Sorumsuz Tayfur, Nasıra'ya duygularından bahseder ve kendisine aşık olan kızı birlikte olmaya zorlar. Onunla evlenmek istediğini ve aşık olduğunu söylemiştir. Fakat bir zaman sonra aralarında bir şey olmamış gibi davranır ve bir açıklama yapmadan ondan uzaklaşır. "Önceleri sevişmek için Tayfur kızı konağın تنها, izbe yerlerine çeker, baş başa kalmak için ortaya çıkan fırsatları hiç kaçırmazdı. Ama şimdi Nasıra'nın gözlerinde yanan çağrılarını görmemezlikten geliyordu. Zavallı kızın gönlü, kafası o kadar sitemlerle dolu idi ki, vefasız sevgilisini تنها yerde yakalar"

yakalamaz hemen dökülecek, taşacak, bütün taşkınlığıyla boşanacaktı. Ama kızın yarattığı sebepleri Tayfur hep bir yolunu bulup hükümsüz bırakmayı başarıyordu.”

Zayıf/Bağımlı Nasıra, Banu ve Cevri arasındakileri bilip de görmemezlikten gelen Tayfur ile her şeyi açık açık konuşur. “Sen karısız, Banusuz edemezsin. Onun aşkı ile her alçalışı kabul ettin. Kendi yurdunda kendi döşeğinde kendi koynunda kendi harem dairende karını başkasıyla paylaşmaya kadar alçaldın. Sen namuslu kocalar kadrosundan çıktın. Aşk ile namus arasında bocalayan zayıf yaratılışlı kocalara kötü örnek oldun.”

Banu (Çıkarıcı)

Karakter Banu, kendi çıkarları için rahatlıkla yalan söyleyebilen genç, akıllı ve güzel bir kızdır. Eğitilidir. Eğlenceye, lükse düşkündür. Kendine de fazlasıyla güveni vardır. Kadın erkek eşitliği konusunda modern düşünceye sahiptir ve bu konuda geleneğe karşıdır. Fakat modernliği aynı zamanda ahlaki kuralların dışında değerlendirmektedir. İki erkeği idare ederek hayalindekileri yaşayabileceğini düşünerek sadakatsiz ve ahlaksız davranışlarda bulunur.

Aktivite Günlerini eğlence ile geçirmektedir. Tenis oynamayı sevdiği, arkadaşları ile sık sık bir araya geldiği anlaşılmaktadır. Cevri’ye aşiktir. Sanat ikisinin ortak noktalarından biridir. Oyunculuk konusunda yeteneklidirler. Tayfur’un maddi gücünden yararlanmak için Cevri ile birlikteyken onunla evlenir ve imkânlarından faydalanarak Cevri ile olan ilişkisini sürdürür.

ÖRNEK ANILAR

Eğlenceye düşkün/Sanata ilgili Banu hayatı gönlünün istediği gibi yaşamak için çıkarlarına göre hareket etme kararı alır. Cevri’yi bu plana ikna etmeye çalışır. “Sen artist kafalı çocuksun Cevri... Sende çalışıp da yaşamak cesareti yoktur. Sen yaşamak için değil eğlenmek için serbest sanatların biriyle uğraşmak istersin. Seni ayıplamıyorum. Çünkü bu hususta tıpkı bende senin gibiyim. Yaşamak için çalışmam. Gönlümde bir eğlence bulmak için şöyle böyle birtakım uğraşlar bulurum.”

Lükse düşkün/Çekici “Cevri ile Banu sevişiyorlardı. Delikanlı kıza sahip olmak için her mahrumiyete, kara yoksulluğa, her türlü sıkıntıya razı idi. Ama öteki, lüks hayat istiyor, otomobillerde koşmak, uçaklarda uçmak, ihtişam içinde bütün dünyayı dolaşmak, büyük ziyafetlerin, suarelerin gözleri kamaştıran ihtişamı içinde parıldamak, sözün kısası gençliğinin güzelliğinin çekiciliği etrafına pervaneler toplamak sevdasıyla tutuşuyordu.”

Yalancı/Sadakatsiz Banu, Cevri’ye aşık olduğu için evlendiğinde ondan ayrılmamak adına Tayfur’a yalan söyler. Daha sonra bu yalanların devamı gelecektir. “Cevri ile biz bir arada kardeş gibi büyüdük. O zavallı çocuk kimsesizdir. Benim evlenmemle öksüz gibi meydanda kalacak. Onu da beraber konağa, size getireceğim. Evleninceye kadar yanımızda kalsın.”

Modern Banu, iskeleti görmek için Tayfur’u ziyaret etmiştir. Evlilik ve kadın, erkek ilişkileri üzerine doktor ve Tayfur ile konuşurlar. “Evlenmenin kuruluşu da bozulması da serbest ve kadın hakları da erkekle tam ölçüde eşit olmalı. Kocanın sadakatsizliklerine karşı kadının hercailliklerine de hiç şaşıp kızmamalıdır. Evlenmeden maksat erkeğin efendiliğini, kadının hizmetçiliğini kabule etmek demek değildir. Ve daha akıl ve mantığım, vicdan ve adaletin emrettiği çok gerekli şeyler vardır ki, bunları açıklamak gereğini duymuyorum.”

Nasıra (İçe kapanık)

Karakter Nasıra garip tavırları ile herkesin dikkatini çekmektedir. İçe kapanık, yalnız, gelecekle ilgili sezgileri ve duyuları açık olan bir kızdır. Çok hassas ve duygusaldır. Namusuna düşkündür. Tayfur’un çalıştığı evin patronu ve çok aşık olduğu adam olması dolayısıyla onun karşısında aciz kalmıştır. Sessiz, sakin olmasına rağmen düşüncelerini Tayfur’a karşı net şekilde, korkusuzca ifade edebilmektedir. Melankolik ve mutsuz bir hayat sürer.

Aktivite Nasıra, Tayfur’un konağında hizmetçidir. İş olmadığına ise konağın kullanılmayan, karanlık koridorun mezarlığa bakan penceresinde vakit geçiriyor, kendi kendine kalıyordur. Orada fare, kuş gibi hayvanlarla konuşuyor, arkadaşlık kuruyordur. Tayfur’a karşı içinde büyük bir aşk vardır. Tayfur’un zorlamasıyla onunla birlikte olmuştur ve kendini bedel ödeyip temizlenmesi gereken biri gibi hissediyordur. Okuma yazması vardır. Enstrüman çalmayı da öğrenmiştir. Etrafındakilere söyledikleri

çıktığı için onu falcı gibi görenler vardır. Konaktaki iskelet ile iletişim kurduğunu iddia ediyordur ve onunla arasında bir ilişki başlamıştır.

ÖRNEK ANILAR

İçe kapanık/ Tuhaf Nasıra içe kapanık ve tuhaf tavırları ile herkesin dikkatini çeker. “Duygulu, zeki fakat karanlık ruhludur. İnsandan kaçır. O cinli tekkenin içinde, kuytu yerlerde dalgın dalgın dolaşır. Karanlık gecelerde hafif peri adımları ile en korkunç yerlerde gezinir. Konak halkı bu kızın tekin olmadığına karar vermişti.”

Sezgileri güçlü/ Derin düşünen Tayfur, Nasıra'nın ona söylediklerinin doğru çıkması üstüne daha fazla bilgi almak için yanına gitmek zorunda kalır. İnsanlardan çok fareler, kuşlar gibi hayvanlarla ahbaplık etmesi, karanlıkta yalnız başına vakit geçirmesinden dolayı Tayfur Nasıra'nın konuşulduğu gibi tuhaf olduğunu düşünmeye başlamıştır. “Ben midemde, bağırsaklarımda olanları görmüyorum. Ben kalbimden saçılan ateşlerin uyarmasıyla duygularıma bağlı olan şeyleri seçiyorum. Sen bu akşam bana tenisçi matmazel hakkında bazı şeyler sormaya geldin. Falcılığıma inanmazsın. Ama kafan o kadar sevda ateşiyle bunaldı, kalbin o kadar daraldı ki falcılığımdan yardım ummak zorunda kaldın, bu hallere kadar düştün.”